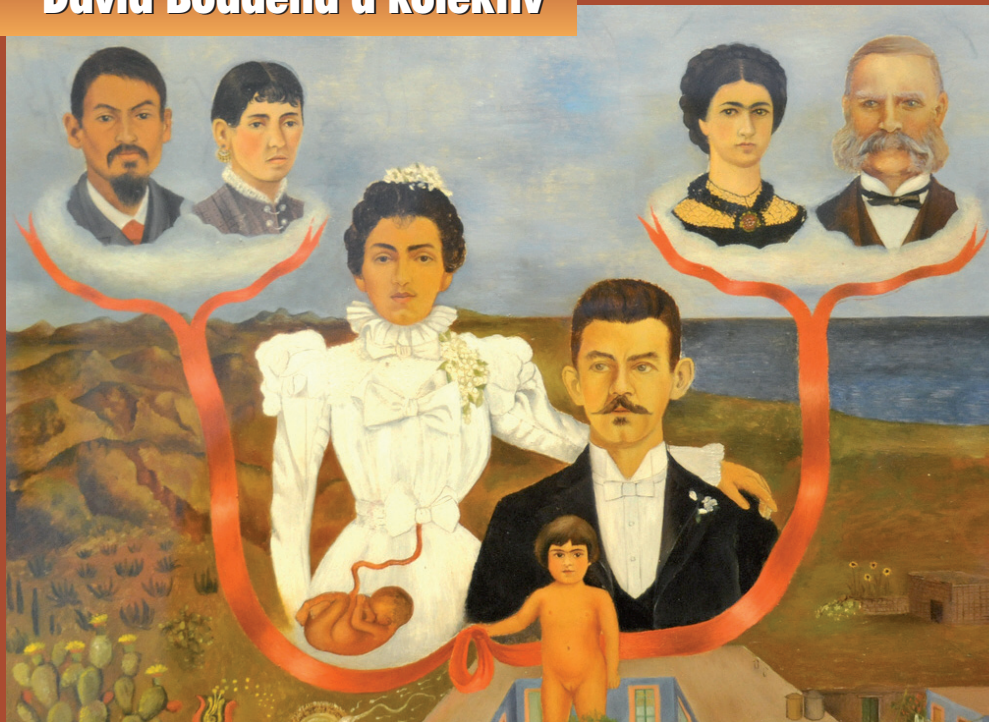


David Boadella a kolektiv



BIOSYNTÉZA

Výbor z textů



 **GRADA®**

*Věnováno památce
Esther Frankelové*

David Boadella a kolektiv

BIOSYNTÉZA

VÝBOR Z TEXTŮ

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

David Boadella, Jacqueline A. Carletonová, Esther Frankelová, Eunice Rodriguesová

BIOSYNTÉZA

Výbor z textů

Přeložil Eliáš Škrdlant

Editorka Barbora Janečková

Vydala Grada Publishing, a. s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 4664. publikaci

Odpovědná redaktorka Zuzana Marie Kosticová

Sazba Filip Říha

Návrh a grafická úprava obálky Michal Němec

Počet stran 128

První vydání, Praha 2012

Přeloženo z anglických originálů z časopisů Journal of Biodynamic Psychology, Energy & Character a ze záznamů proslovených přednášek.

Original edition © International Institute of Biosynthesis, v z. Český institut Biosyntézy

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2012

Ilustrace na obálce převzata z textu Frankel, Esther: Systemic Intervention in Biosynthesis: how work with relational field with families, in: Energy & Character, 37/May 2009.

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

ISBN 978-80-247-4135-2

ISBN 978-80-247-7644-6 (PDF)

ISBN 978-80-247-7645-3 (EPUB)

OBSAH

Biosyntéza – výběr z textů	7
Přenos, resonance a interference	9
Propojování a vztahování se (Bonding)	9
Attachment a detachment	10
Maska, stín a self	11
Transakce	12
Sexualita a přenos	16
Agresivita a přenos	17
Strach a přenos	21
Projekce a introjekce	24
Jaderný kontakt a stagnace	25
Rytmus procesu	28
Bibliografie	28
Osobnostní vzorce	30
Mapování	30
Jednota a antitetičnost funkcí	30
Hierarchie a vzorce držení (holding patterns)	34
Oblasti zkušenosti	36
Energetická centra a charakterové struktury	37
Tělesné mapy a orgonové diagramy	39
Čtyři oscilující energetické proudy	42
Mapování charakterových polarit	43
Bibliografie	47
Léčba kompulzivního charakteru	48

Rozdělené tělo	64
Základní porucha	66
Tělesná koordinace	70
Přenos	72
Jamesův vývoj po skončení terapie	76
Bibliografie	78
 Reich se nemýlil – seberegulace od W. Reicha po současnou neurovědu	79
Úvod	79
Reich, Freud a seberegulace: úvod	80
Reich a autonomní nervový systém	82
Reich, Pierrakos a současná neurověda	84
Přístup neurovědy k léčbě dospělých	86
Klinický medailonek	89
Závěr	93
Bibliografie	94
 Systemická intervence v biosyntéze: jak pracovat se vztahovým polem v rodinách	96
Klinický příklad: systemická práce se skupinou	99
Závěr	104
Bibliografie	105
 Biosyntéza: terapie jako tanec	107
Individualita a sebevyjádření	107
Princip pohybu a vyjádření v biosyntéze	110
Resonance v biosyntetické psychoterapii	111
Pole flexe jako taneční krok – klinický příklad	111
Bibliografie	112

BIOSYNTÉZA – VÝBOR Z TEXTŮ

MUDr. Vladislav Chvála

Vydavatelství Grada vydává sborník o biosyntéze. Přečetl jsem texty tohoto sborníku a domnívám se, že je to prospěšný projekt, i když se nemusí setkat jen s příznivým ohlasem. Z mého hlediska lékaře a psychoterapeuta pracujícího v oboru psychosomatické medicíny jde o texty z oblasti, která na našem knižním trhu dlouhodobě schází. Bioenergetika, biosyntéza a další terapeutické směry odvíjející se od významného rakouského lékaře, psychoanalytika a psychoterapeuta Wilhelma Reicha se svobodně rozvíjejí v USA a v západních státech Evropy, zatímco u nás jsou téměř neznámé. Přitom pro psychosomatickou medicínu jsou to texty zásadní. Pro psychosomatické pacienty totiž ani biologická medicína založená na důkazech, ani psychoterapie založené pouze na rozhovoru, nemají moc co nabídnout. V obou modech léčby může sice dojít k úlevě nebo změnám, ale spíše za cenu přizpůsobení pacienta metodě – v případě biologické medicíny od části potíží mohou ulevit léky (např. analgetika u bolesti), v případě obvyklé psychoterapie úlevu může přinést pochopení souvislostí, proměna postoje nebo změny v prostředí pacienta. Na organismu pak je, zda také symptomy přestane vytvářet nebo ne. Teprve metody založené na Reichových výzkumech míří u psychosomatického pacienta do černého – analyticky vzdělaný psychoterapeut s pacientem vede rozhovor a současně se ho dotýká. Mluví současně jak jazykem duše tak těla. Pracuje se vztahem a přitom (jak nepředstavitelné pro analytika!) se pacienta dotýká na významných místech těla. Toto tabu může být také nejčastějším důvodem k nedorozumění či odmítnutí metody ze strany českých psychoterapeutů. Pro lékaře budou texty představovat zase jinou potíž – nevědí nic o vztahu, přenosu a protipřenosu a navíc pojem ‚energie‘, pro biosyntézu a bioenergetiku zásadní, bude pro ně nepochopitelný, když není spojován ani s malým ani velkým Krebsovým cyklem či koenzymem-A, jak byli dosud zvyklí. Dlouhodobá izolace tohoto směru uvažování, jak od ostatních PT směrů tak od medicíny zanechala na něm své stopy. Mnohé pojmy se nám mohou zdát obsolentní, nebo použity poněkud starobyle, když udržují duch reichiánské tradice, zatímco v ostatních PT a v medicíně byly již diskutovány, pozměněny nebo vyřazeny z používání.

To se znovu týká nejvíce pojmu energie, jehož používání v oblasti psychologie bylo opakovaně kritizováno dokonce i fyziky, kteří si osobují právo na tento pojem v rámci obrazu fyzikálního světa, plného energií. Na rozdíly v používání pojmů se můžeme dívat skrze prsty, nebo jako na příležitost obohatit náš svět psychoterapie a medicíny o nové metafory, nové způsoby uvažování o nemoci. Zvláště poučné jsou v tomto směru kazuistiky jednoho z hlavních autorů sborníku, Davida Boadelly. Ty jsou pro psychoterapeuta přesvědčivé, pokud už třeba teoretické úvahy Boadellovy nebo spíše dalších autorů nemusí být bez znalosti původní literatury srozumitelné. Sám Boadella je respektovaným členem Evropské asociace psychoterapeutů, kde má na starosti výzkum psychoterapeutických metod. Biosyntéza, kterou založil a dále rozvíjí je uznávanou metodou v Evropě a měla by najít své místo i u nás. Od minulého roku máme pro zdravotnictví akreditovaný výcvik v biosyntéze i u nás. Při malé pozornosti, kterou věnuje naše lékařská odborná veřejnost psychosomatické problematice, to není málo. Sborník, který právě držíte v rukou, dobře doplní začínající zájem o tuto oblast.

V Liberci 27. 7. 2011

PŘENOS, RESONANCE A INTERFERENCE

David Boadella

PROPOJOVÁNÍ A VZTAHOVÁNÍ SE (BONDING)

Když se emoční potřeby dítěte setkávají s emoční reakcí matky či otce, která je s nimi v rozporu, objevuje se vzorec interference. Zdravá a neneurotická výchova se naopak zakládá především na vzorci resonance. Když se objevuje přenos a protipřenos, také se jedná o interferenční vzorce. Znamená to, že se odehrává cosi mezi klientem a terapeutem, mezi tím, komu je pomáháno a tím, kdo pomoc poskytuje. Projevuje se vzorec či pole, které jistým způsobem ruší jejich vztah. Když je vztah porušen na straně klienta, jedná se o přenos. Když na straně terapeuta, říká se tomu protipřenos.

Podstata přenosu spočívá v tom, že daná porucha vztahu v sobě zrcadlí dřívější interferenční vzorce klienta. Jinými slovy, klient projikuje tentýž interferenční vzorec do nového vztahu a vyvolává v něm poruchy. V terapii je však interferenční vzorec zvědomován. Když terapeut pracuje s přenosem, pokouší se zjistit, na co se interference váže. Když zkoumá, kde se dotýká jeho samotného, pracuje na svém vlastním protipřenosu, a snaží se jej překonat. Když zjišťuje, čeho se týká interference u klienta, a když sám klient zkoumá svou interferenci, dozvídá se něco o svém přenosu a překračuje jej. Překročení přenosu ústí v nový vzorec resonance mezi klientem a terapeutem.

Na celé záležitosti je složité to, že v reálném kontaktu klienta a terapeuta se projevuje přenos i protipřenos. Vzorce interference bojují se vzorci resonance. Resonance se usiluje od interference osvobodit. Je to, jako když ladíte rádio: když ho zcela nevytuníte, napůl slyšíte vysílání, které chcete, a napůl další vysílání, o němž nestojíte. Snažíme se vyladit rádio tak, abychom měli jasný signál. To znamená zbavit se interference.

Myslím, že jiný způsob jak překládat termín „resonanční vzorec“, by bylo mluvit o vazbě mezi lidmi; ať už mezi dítětem a rodičem nebo mezi dvěma dospělými, kteří spolu řeší nějaký svůj společný problém. Když mluvíme o „vzorcích interference“, máme na mysli poruchy propojování a vztahování

se (bonding) – jedná se o zablokované vztahování se či pseudovztahování se. Nyní bych rád zevrubněji probral některé z těchto poruch a vzorců.

ATTACHMENT A DETACHMENT

Rád bych se zaměřil na dvě extrémní poruchy resonance. Když nám totiž budou zřejmé tyto extrémy, pomůže nám to pochopit stavy, které se nalézají mezi nimi. Extrémy jsou přílišný attachment a přílišný detachment. Situace přílišného detachmentu je typická pro některé dřívější analytické terapie, v nichž byla role terapeuta chápána velmi profesionálně. Terapeut poměřoval vzdálenost mezi sebou a klientem takto: „Když si k němu sednu příliš blízko, vznikne z toho příliš silná participace. Zvolím tedy větší vzdálenost.“

Freud si sedával za své pacienty – ti ho při terapii neviděli. Někdo přišel s vysvětlením, že Freuda uváděl přímý oční kontakt do rozpaků. Psychoanalytici se vztahovali k uším klienta – jednalo se o vztah tohoto typu a byl v něm přítomen jistý odstup. Také v psychiatrii a celé lékařské tradici se klade důraz na jistý odstup, jenž umožňuje zachovat si objektivitu. O tom, že lékaři používají odlišštěný jazyk, aby nezapadli do přílišné lidskosti, bylo sepsáno mnoho výzkumných prací.

Pak do toho vstupuje Wilhelm Reich, který začal prosazovat důležitost dotyku. Lékaři se podle své tradice dotýkali těla pacienta jen vědeckým způsobem. A ti, kteří zkoumali mysl a emoce, neměli žádný důvod dotýkat se těla. To je součást lékařského odstupu. Tabu dotyku, jež vyplývá z příliš nestranného, vědeckého a profesionálního přístupu, ve skutečnosti interferuje s důvěrou klientů. Nikdo si nevylije své srdce do ucha terapeuta, který zastává v podstatě roli magnetofonu.

Druhým extrémem je přílišný attachment. Terapeut a klient se zaplétají do jistého druhu symbiózy. Terapeut se může cítit být vtažen do klientových potřeb, jež ho začínají ohrožovat. Neumí se z nich však dostat. Vzniká tak vztah, v němž jeden člověk vysává druhého.

Tyto dvě extrémní podoby detachmentu a attachmentu můžeme chápat jako schizoidní a hysterickou polohu, o níž mluví Frank Lake (1). Jedna z nich funguje jako schizoidní poloha „udržení si odstupu“ a druhá jako hysterická poloha „udržení s blízkostí“. Dotýkáme se tedy přílišné blízkosti, nedostatečně vytvořených hranic. Později se dostanu k tomu, že různé charakterové typy inklinují vždy k jednomu z těchto extrémů. Některé lidé budou přitahováni k jednomu z nich, jiní k druhému. Pamatujte si prosím, že obě polohy představují interferenci, jež člověku brání v nalezení skutečného propojení a vztahu.

Někde jinde, mimo interferenci, pak existuje vztah mezi pomáhajícím a tím, kdo pomoc přijímá, v němž není přítomen strach z blízkosti. Tento vztah se nenalézá na půl cesty mezi našimi extrémy, neboť se nejedná o žádný kompromis mezi nimi. Není uvězněn v příliš objektivním přístupu, kdy terapeut s odstupem poslouchá klientova slova, a udržuje přitom značnou emocionální vzdálenost. Vzniká v něm skutečný kontakt, který má zároveň jasné hranice, takže terapeut není zaplavován klientovými potřebami. Frank Lake líčí, jak hysteričtí lidé se svou potřebou pevně se držet druhého umí jisté druhy terapeutů v podstatě sníst. Snědí je na emocionální rovině. Když se terapeutovi stává, že mu pacient osmkrát telefonuje během jednoho večera, znamená to, že si myslí, že jeho rolí je sytit pacientovy potřeby. Soucit se v jistém bodě může přesmyknout do zmatku. Výsledek pak není pacientovi nápomocný.

Míním tedy, že přílišné odpoutání a přílišné připoutání představují nepěknou mizérii, která se může projevit v oblasti přenosu a protipřenosu. Terapeut potřebuje mít k dispozici jak schopnost vstoupit do kontaktu, tak schopnost stáhnout se zpátky k sobě samému. Perls často mluvil o rytmu kontaktu a stažení se. To v podstatě odpovídá Reichově pojetí „pulzace“, která v sobě zahrnuje pohyb směrem do světa i pohyb zpět směrem k sobě. Myslím, že když člověk umí být sám sebou a také umí vyjít do světa a být opravdově s druhými, a potom se navrátit sám k sobě, tak nejlepším způsobem napomáhá tomu, aby se resonance vymanila z interferencí.

MASKA, STÍN A SELF

Na přenos a protipřenos můžeme nahlížet také v intencích tří Reichových existenciálních vrstev. Reich sám je nikterak nevztahuje k problematice přenosu. Chápe je pouze jako tři základní vrstvy charakteru. Vrchní vrstvou je maska, tj. charakterové obrany. Druhá vrstva představuje destruktivní, zmatenou úroveň napětí, úzkosti a stresu (pojí se s Jungovým konceptem stínu). Primární vrstva je svázána s jádrem člověka a vyjadřuje jeho pravé self. Asi je vám znám základní koncept, podle něž potřeby vycházející z lidského jádra jsou v průběhu dětství postupně potlačovány. Bouří se proti potlačení a snaží se přes něj prorazit. Jsou opětovně potlačovány a vzniká nějaký charakterový vzorec, který vychází z obou dalších zmíněných vrstev.

Řekl bych, že dvě vrchní vrstvy působí v rámci přenosu. S třetí vrstvou je naopak třeba navázat kontakt, aby se mohl rozvinout vzorec resonance. Jen tak člověk překročí přenos a nalezne schopnost navázat skutečný vztah. Celý